

di en strafpåstand på mindst 4 års fængsel er en forudsætning for nævningebehandling efter § 687, stk. 2, nr. 1.

I ankesager ved landsretterne kan domsforhandlingen fremmes uden tiltaltes tilstedeværelse, hvis anken alene vedrører strafudmålingen. Er anke til frifindelse rejst af tiltalte, kan retten i tilfælde af tiltaltes udeblivelse afvise anken, når retten skønner, at forhandlingen ikke med nytte kan fremmes i hans fravær, jf. retsplejelovens § 965 c, stk. 3. Tiltaltes udeblivelse medfører således normalt kun udsættelse af sagen, hvis anklagemyndigheden har anket med påstand om domfældelse i videre omfang end ved byrettens dom. Sagen kan dog også i disse tilfælde fremmes, hvis betingelserne i § 847, stk. 2, er opfyldt.

For alle sagstyper gælder, at retten kan træffe beslutning om anholdelse, såfremt en tiltalt, der er tiltalt, udebliver uden oplyst lovligt forfald, jf. retsplejelovens § 757. Det er dog kun i få tilfælde praktisk muligt, at anholdelsen kan ske straks, således at den tiltalte bringes til stede i det retsmøde, hvorfra han er udeblevet.

Sammenfattende er det således retsplejelovens hovedregel, at retten kun kan træffe realitetsafgørelse i en straffesag, hvis tiltalte er til stede under domsforhandlingen. En væsentlig undtagelse er som nævnt ovenfor gjort for politisager, hvor der ikke er spørgsmål om højere straf end bøde.

5.2. Forslagens baggrund og indhold

5.2.1. Generelle synspunkter

Det forekommer i vidt omfang, at den tiltalte i mindre straffesager, hvor frihedsstraf er forskyldt, udebliver fra retsmødet. Dette medfører i reglen, at sagen udsættes, for at tiltalte kan komme til stede, med tidsspilde for retten, advokater, vidner m.m. til følge.

Rigsadvokaten har foretaget en undersøgelse vedrørende aflyste og udsatte retsmøder ved byretterne i april 1986. Det fremgår heraf bl.a., at af i alt 6.097 retsmøder (excl. politisager, hvori der blev afsagt udeblivelsesdom) blev 2.144 retsmøder (eller 35 pct.) aflyst eller udsat. I knap 40 pct. af disse tilfælde – svarende til ca. 15 pct. af samtlige sager – skyldtes dette sigtedes eller tiltaltes udeblivelse uden oplyst lovligt forfald. I knap 60 pct. af de tilfælde, hvor retsmøder blev udsat eller aflyst, skyldtes det forgæves eller ikke rettidig indstævning af sigtede/tiltalte. I de få resterende tilfælde skyldtes udsættelsen vidners eller andres forhold.

Justitsministeriet har indhentet oplysning om omfanget af de tiltaltes udeblivelse i september måned

1991 i 2 afdelinger i henholdsvis Københavns byret, retten i Aalborg og retten i Odense.

Oplysningerne angår sager, der ikke kan afgøres uden tiltaltes tilstedeværelse, og hvor tiltalte er udeblevet trods lovlig forkyndt tilsigelse.

I Københavns byret udeblev den tiltalte i 11% af sagerne (10 udeblevne i 88 sager). Ved retten i Aalborg udeblev den tiltalte i 23% af sagerne (19 udeblevne i 81 sager). Ved retten i Odense udeblev den tiltalte i 13% af sagerne (10 udeblevne i 80 sager).

Indførelse af en udvidet adgang til idømmelse af frihedsstraf ved udeblivelsesdom kan ske på grundlag af to fundamentalt forskellige principper, der i forvejen har fundet udtryk i retsplejeloven. I de ovennævnte små bødestraffesager anses udeblivelse normalt som vedgåelse af det påsigtede forhold, og der sker umiddelbar domfældelse, medmindre retten finder, at særlige omstændigheder taler herimod, jf. § 934, stk. 1.

Bestemmelsen i § 847, stk. 2, der finder anvendelse ved behandlingen af andre – mere alvorlige – straffesager, angiver ikke en tilsvarende formodning. Her er der alene tale om, at *domsforhandlingen fremmes* i tiltaltes fravær med sædvanlig bevisførelse osv.

Begge disse principper kan hver for sig eller i kombination benyttes ved indførelsen af en ny ordning.

Den største grad af effektivisering vil kunne opnås ved benyttelse af princippet fra de små bødestraffesager, således at udeblivelse generelt anses som vedgåelse.

Selv hvis udeblivelse kunne anses som en erkendelse, måtte det imidlertid forventes, at en række forhold vil gøre, at domstolene formentlig ikke særlig hyppigt vil anvende en sådan adgang i sager, der i dag søges fremmet som tilståelsessager efter retsplejelovens § 925. Det vil især være tilfældet for sager, hvor oplysninger om tiltaltes personlige forhold meget ofte spiller en afgørende rolle for strafudmålingen, og hvor der ofte vil være uklarheder i selve sagens faktum, som retten vil være utilbøjelig til at anse for afgjort i kraft af udeblivelse, f.eks. også af hensyn til medgerningsmænd. Det samme vil gælde en del sager, der behandles efter retsplejelovens kapitel 80, som ikke er tilståelsessager, samt efter kapitel 81, og hvor der påstås frihedsstraf.

Endvidere er det efter Justitsministeriets opfattelse retssikkerhedsmæssigt overvejende betænkeligt at betragte den omstændighed, at en tiltalt ikke møder op til et retsmøde, som ensbetydende med en erkendelse, der skal kunne danne grundlag for idømmelse af frihedsstraf.

Disse retssikkerhedsmæssige betænkeligheder kunne i et vist omfang imødegås ved fastsættelse af